

POHOD

Mi boja ne izzivamo, napovedujemo pa samoobrambo proti vsakemu, ki nas izziva.

Letna naročnina znaša Din 40.—. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Šelenburgova ulica št. 3/I. Raču pri Poštni hranilnici št. 16.160. Rokopisov ne vračamo! Telefon št. 21-09.

V Ljubljani, dne 24. februarja 1934.

Štev. 8 — Leto III.

IZHAJA VSAKO SOBOTO

Ptujska sramota Smrt prijatelja in zaveznika Jugoslovanov

Slična usoda Belgije in Srbije

Gotovo se še spominjate onih lepih slavnostnih dni, ko smo Ptujčani slovesno in z velikim narodnim veseljem ponovno dokumentirali našo voljo in ljubezen do naše s krvjo pridobljene majke Jugoslavije. V isti mah smo pa ožigosali ono razkačeno sodrgo, ki je pred 25 leti ravno tu pokazala svojo visoko renegatsko kulturo proti slovenskemu življu. To je bilo septembra meseca, torej ni niti pol leta od tega.

Dobro se še spominjamo, kako se je zatirjevalo vse v prek, da z janičarji nečemo imeti nobenih slikov, to je z onimi, ki so v svoji zaslepljenosti in zagrizenosti topli, pljuvali mirne slovenske goste.

Kakor pač navadno, tako smo tudi sedaj, komaj ne še dobrih 6 mesecev pozabili na vsa gorja, trpljenja in zaničevanja, pozabili smo na naše dostojanstvo in čast in še vedno se kaj radi klanjamo našim nasprotnikom in če je potreba tudi javno in brez najmanjšega sramu.

V soboto 10. t. m. je priredil naš obmejni Sokol svoj družabni večer s prostjo zabavo v preizkušeni slovenski trdnjavi v »Narodnem domu«. Istočasno pa tudi nemški športni klub v njihovem društvenem domu.

Udeležba pri Sokolu ni bila pač taka kot bi morala, a težki so časi in pri nas je tudi kriza. Bila pa je dostojna, slovenska in čisto naša. Godba na gramofon in nemške hop-sa-sa naj se v drugič opusti!

Kako pa v društvenem domu?

Velikanske in razkošne priprave, godba prvovrstna, maske sijajne — res nobel. Prostora dovolj za vse plesalce in koga bi ne vleklo tja, saj v Narodnem domu ni tako nič, kaj nam mar, če to priredijo Nemci, zabavali se hočemo itd.

Naši bratje sokoli in to v precejšnjem številu so zagrešili velikansko neaktivnost, odšli so iz Narodnega doma v društveni dom. A najbolj žalostno dejstvo je, da so se te prireditve udeležili po veliki večini naši in s tem so napravili neodpušljiv greh proti našemu slovenskemu življu, ki je znal že mnogo prej čuvati slovensko grudo, se zanj boril in dal mnogo narodnih političnih prvakov in jugoslovanskih dobrovoljcev.

Bilo je mnogo obnemoglih v teh narodnih bojih — pojaničarili so se in take ljudi naš Slovenec ne spoštuje. To naj si gospodje zapomnijo. Nam je potreba trdih, jeklenih značajev, nikakor pa ne mlačnežev! Seveda velja to tudi za one brate in sestre Sokole, ki so pozabili, kaj jim velevala sokolska čast in disciplina. Njihovi stariši so bili pred 25 leti opljuvani in zaničevani radi svojega sokolskega in slovenskega prepričanja, in danes? Njihova deca pohaja v isti tabar, to je onih, kjer so se rodili prvi bojni naklepi proti ptujskim Slovencem. Mi vsem onim obiskovalcem radi verjamejmo, da so se imenito zabavali in mi jim celo priporočamo, naj kar vstopijo v njihovo športno organizacijo.

Naše prireditve so slovenske — jugoslovanske in bratske. Smo sinovi in sestre ponosnega jugoslovanskega, čeprav kmečkega naroda in na to smo tudi ponosni.

Da se nam naši narodni nasprotniki posmehujejo, ko vidijo našo slovensko slogo, si lahko predstavljate. Očistimo naše sokolske vrste in operimo našo sramoto.

Eden od mnogih.

Imamo podjetja, ki dobivajo državne dobave, zaposlujejo pa izključno tuje inozemske moči

Prejšnji teden se je smrtno ponesrečil belgijski kralj Albert I. Kot ljubitelj prirode in navdušen planinec je na izprehodu hotel preplezati majhno, toda zelo strmo steno v bližini mesta Namur v Belgiji, pri čemer pa je strmoglavil 12 m v globino in se ubil. Belgija je bila v svetovni vojni naša zaveznica in usoda je hotela, da je Belgijo in njenega voditelja kralja Alberta I. spremljala tekom vojne usoda, ki je na las podobna usodi junaške Srbije in njenega kralja Petra.

Obe državi sta bili takoj v začetku pregaženi od nemške vojske, ki jih je držala zasedene vse do konca svetovne vojne. Oba kralja sta morala zbežati in oba sta našla zatočišče v prijateljski Franciji. Toda obe armadi, belgijska in srska, dasi ravno decimirani, sta se borili pod vodstvom svojim kraljev do konca, dokler jih nista leta 1918. zopet privedla zmagovito zopet nazaj v domovino.

Obe armadi sta vidno soodločali na poteku svetovne vojne in mnogo doprinesli do končne zmage zaveznikov. Če bi Belgija leta 1914. dopustila svoboden prehod nemški armadi preko svojega ozemlja do Francije in se ne postavila nemški invaziji v bran, bi Nemci gotovo zasedli Pariz in s tem uničili Francijo. Vojna bi izpadla v prid Nemcem, Avstrija bi ostala in mi bi še nadalje ječali v suženjstvu.

Če tudi se še danes vodi polemika o vzroku in o krivcu svetovne vojne, gotovo je eno, da je Belgija najnedolžnejše v vojni mnogo trpela za rešitev vsega človečanstva. Z dogovorom od 26. junija 1831. so tedanje evropske velesile zagarantirale Belgiji njeno integriteto in nevtralnost. Člen 5. tega dogovora glasi: »Belgija naj ostane stalno nevtralna država«. Ta dogovor so podpisale Francije, Anglija, Rusija, Avstrija in — Prusija. Ko se je Prusija združila z ostalimi nemškimi državami v Nemčijo, bi Nemčija morala prevzeti isto obvezo.

Ko je Evropa stala pred izbruhom svetovne vojne, je Anglija takoj opomnila tako Nemčijo kakor Francijo, da spoštujeta nevtralnost Belgije in Luksemburške. Kajti tudi tej je bila leta 1867. zagarantirana nevtralnost. Francija je dala takoj formalno obvezo, nasprotno pa je Nemčija poslala Belgiji noto, da pusti prehod njene armade do francosko-belgijske meje.

Kralj Albert, zavedajoč se, če to dovoli, kaka nevarnost preti od strani Nemčije ne samo Belgiji in Franciji, temveč vsej Evropi, je kategorično odbil nemške zahteve. Kakor znano, je temu sledil brezobzirni vdor nemške armade v Belgijo, ki je nemočno belgijsko armado in s pomočjo avstrijskega topništva v kratkem času uničila in stala pred francosko-belgijsko mejo. — Kralj Albert se je moral umakniti v Francijo.

Gentlemenska Anglija, videč ta brutalen napad, je Nemčiji takoj napovedala vojno. Ko je 4. avgusta 1914. angleški poslanik v Berlinu zahteval svoje pothne listine, mu je nemški kancler Bethmann Holweg rekel sledeče famozne besede: »Vi se torej hočete z nami boriti zaradi eunje papirja!« Pod eunjo papirja je mislil dogovor o nevtralnosti Belgije, ki ga je podpisala tudi Nemčija. S tem je predstavnik Nemčije pokazal, kako Germani spoštujejo politično moralo in mednarodne dogovore.

Kako je tedanji kaiser Wilhelm II. opravičeval nemško brutalnost, dokazuje pismo, ki ga je pisal sličnemu sadistu avstrijskemu cesarju Fr. Jožefu: »Duša me boli, toda moram se posluževati ognja in krvi. Moramo poklati vse ljudi, žene, otroke in starce, ne smemo pustiti niti enega drevesa pokonci, niti ene hiše cele. S tem terorjem dosežemo, da zmagamo v dveh mesecih.« — Na isti način je terorizirala avstro-nemška armada tudi v zasedeni Srbiji. Te besede so dokaz, da sta Wilhelm in Fr. Jožef zločince in krivca svetovne vojne in dalje kako strahovitemu grozode-

stvu sta bili izpostavljeni i Belgija i Srbija. Ta grozodejstva so Nemci prenesli tudi na morje, ki so s svojimi podmornicami potapljali ladje, ki so nosile belgijske begunce v Anglijo.

Vse te zločine je kralj Albert prenašal s stoično mirnostjo in se zavedal svoje odgovornosti, ki jo nosi pred Evropo in človeštvom, če bi se ne postavil Nemcem v bran. Za njega je bilo tem težje, ker ni imel nikdar dobro organizirano armado. V začetku vojne je imel komaj 120.000 mož (6 pešadijskih in eno konjeniško divizijo). Kljub temu pa so se Belgijci hrabro branili pred nemškimi volkovi. Predvsem jim gre zasluga radi tega, ker so nemško armado zadrževali, da so se Francozi lahko dobro pripravili. Nemci sami priznavajo, da so imeli pred Liegem 42.000 mrtvih in težko ranjenih. Poleg tega so Belgijci ujeli 5.000 Nemcev in 24 topov. — Tu so

Nemce zadrževali polna dva tedna. Ko je general Leman videl, da se ne more več braniti, je pognal trdnjavo v zrak, kjer so ga našli potem razmesarjenega pod ruševinami.

Nato so se Nemci srečali z dobro pripravljenimi Francozi na Marni, kjer pa so bili od Francozov odbiti. S tem je bila za Nemčijo vojna definitivno izgubljena. Tako je hraber odpor Belgijcev mnogo doprinesel do zmage celokupnih zaveznikov.

Ob priliki težke nesreče, ki je te dni zadela Belgijo, sočustvujemo z belgijskim narodom tudi mi, ki smo s svojo predvojno malo Srbijo stali v isti fronti proti istemu sovražniku in doživljali od istega sovraga slična grozodejstva in krivice.

Zato slava prijatelju in zavezniku kralju Albertu I.

NO napram drugim nacionalnim organizacijam

Povsem mirno in premišljeno nastopa NO široi države, zlasti pa v Dravski banovini. Ona vrši svoje delo, krepi svoje vrste in gradi svoje pozicije brez velikega krika in vika, brez bombastičnih fraz in velikih obetov, saj noče biti organizacija mas, marveč pokret, ki vsebuje najboljše elemente naroda. Samo ti so resnični predstavniki naroda, samo ti čutijo z narodom in vedo vsled tega, kako in kje mu je treba pomagati. Ni vsak dober in sposoben za službo v naši narodni vojski! Isto velja za NO, ki je tipična obrambna organizacija, vzrasla iz naroda in namenjena za narod! Elitna četa samozavestnih in polnovrednih borev je bila NO v času svoje ustanovitve, to hoče in mora ostati tudi danes, ko je zopet potrebna tako, kot je bila pred 25. leti!

Kdor je objektivni, bo moral priznati, da NO ne odbija in ne žali nikogar. Ona priznava vsakemu svoje, zahteva pa isto pravico tudi za sebe. Bili so trenutki, ko se je zdelo, da je nastopilo nesoglasje s to ali ono nacionalno organizacijo. Toda vedno se je pokazalo, da o nesoglasju ne more biti govora, marveč, da gre le za čenče in prazne marnje ljudi, ki imajo največje veselje, če morejo napraviti kak prepri in skaliti čiste valove nacionalističnega pokreta! Kot se umire valovi vode, v katero je otročaj v svoji otroški prešernosti vrzel kamen, tako se je vedno izgladilo trenutno nerazpoloženje, povzročeno po strupenih besedah hujskačev, ki jih pri nas žal ne manjka! Do danes zre NO lahko ponosna na svoje delo, vršeno v duhu, njegove tradicije in njenih pravil. Ona je bila, je in bo ona centralna organizacija, ki nudi torišče skupnega dela vsem dobromislčim in iskrenim nacionalistom in vsem njihovim organizacijam. NO ne absorbira in uničuje, ona le spaja in gradi, NO ne zahteva za sebe primata in diktata, lasti si le pravico, da kot edina res vsedrjavna, pri tem pa tudi najstarejša in najjačja nacionalna organizacija, ključ in svari, družni in vari enotno voljo enotnega jugoslovanskega naroda. Vsakemu hoče dobro, saj ne tvorijo Jugoslavije poedinci, marveč celokupnost našega naroda.

Nikogar ne uničuje in ne sovraži, dokler se ni pregrešil proti narodu in državi, nikomur noče škodovati, če je ni izzval sam s svojim protinacionalnim delom, ne sprejema pa vsakega v svoje vrste. Članstvo v NO je čast in odlikovanje, ne pa narodna dolžnost, ki se jo izpolni, ker se ji pač ne da odtegniti!

Tako smo delali pravzaprav pretirano rezervirani in obzirni, pa se še vedno dan za dnem kdo zaleti v nas. Čemu, zakaj? Kaj jim ni prav na NO? Ko jih vprašate

po vzroku, vam odgovore vsi, da cenijo NO, občudujejo njeno prošlost in priznavajo njeno potrebo, toda... No, kaj pa? Eni molče, drugi pa spravijo na dan več ali manj prikrito ta ali oni pomislek, ki pa ni nikdar stvaren, marveč vedno le osebni! Ta in oni član NO mi ni všeč, če bi tega ali onega ne bilo v NO, potem bi bilo v redu, tako pa žal ne morem imeti zaupanja itd. Ne pomaga opozorilo, da posameznik ne pomeni ničesar in da posamezen član, pa naj bo še tako visok njen funkcionar, še ne predstavlja NO, ki potrebuje sicer dobrih nacionalistov, njih sposobnosti in dela, zna tudi pravilno ceniti in uporabljati sposobnost svojega članstva, ki pa je bila, ko ni bilo njenih sedanjih članov in funkcionarjev, in bo še tedaj, ko bodo njeni sedanji člani in funkcionarji že davno strohnili. NO ni pokret osebnih firm, uglednih ličnosti ter bolestitelj ambicij, marveč živ pokret živnega, življenja željnega, za samoobrambo sposobnega in voljnega naroda! Zato pa je vedno mlada, vedno kipi in vre in meče iz sebe vse, kar ni čistega in dobrega v njej. Naj ne skrbe za njo oni, ki niso v njej, ker jim je morda trn v peti. NO bo že sama skrbela za sebe in sproti odpravljala vse, ono, kar ne spada v njo.

Vsak pa naj pometa najprej pred svoj prag! Dokler ne poznaš sebe, nimaš pravice kritizirati in obsojati drugih, če nočeš riskirati, da zveš par bridkih resnic o samem sebi. In kdo se upa danes trditi, da je bil vse svoje življenje tako brezhiben, da bi niti najostrejšje povečevalno steklo ne našlo madeža na njem? Oblastni odbor NO v Ljubljani je doživel zadnje čase toliko prikritih in zahrbtnih sumničenj in natolecevanj, da bo moral opustiti svojo dosedanja rezervo in se nekoliko popečati povsem javno z vsemi onimi, ki se pod raznimi krinkami in plašči zaletavajo vanj! Komu bo to koristilo? Nikomur! Ker se tega zavedamo, se premagujemo in se obvladamo še za enkrat, toda samo še za enkrat! Mi boja ne izzivamo in ne napovedujemo, napovedujemo pa samoobrambo proti vsakemu, ki nas ne pušči v miru. Ne trkamo se na svoja nacionalna prsa in ne govorimo o svojih nacionalnih zaslugah, ker ne delamo za sebe in svoje ambicije, marveč za blagor naroda in države, kar je dolžnost nas vseh poštenih in iskrenih Jugoslovanov! Veseli nas, če se poleg nas zaveda še čim več drugih državljanov te svoje osnovne dolžnosti, čim več nas bo, tem prej bo dosežen uspeh! Toda le v složenem delu in s skupnim nastopom v skupni nacionalni fronti. Ta pa je brez NO nemogoča celo v naši banovini, kaj šele v vsej državi. Kdor se ne zaveda tega, ta nima pravice biti upoštevan kot

resen nacionalen delavec in borec. NO je ona, ki je prva izdala poziv na snovanje te skupne nacionalne fronte! Ni storila tega v namenu, da ustvari sebi neko nadrejeno vlogo, podredi sebi druge, dobre in resne nacionalne organizacije in si ustvari tako s pomočjo tujega perja slikovito perjanico okoli svojega ponosnega čela! Hotela je ustvariti le zbor enakovrednih nacionalnih organizacij, ki bi delale priznavajoč druga drugo enakopravnost in samostojnost po enotnem, sporazumno izdelanem načrtu. Tega svojega načrta še ni opustila, ker ga opustiti ne more, če hoče ostati zvesta svojim pravilom in svoji tradiciji, pa ga tudi opustiti neče! — Ko pa priznava NO samostojnost in zasluge drugim nacionalnim organizacijam, ne pusti okriti svoje samostojnosti in je ne bo žrtvovala nikomur na ljubo! Preveč je ustvarila ta njena samostojnost, preveč je utemeljena na kosteh in v krvi tisočev žrtev iz vrst njenega članstva, kot da bi jo smeli

današnji voditelji NO žrtvovati na ljubo kateremukoli še tako idealno zamišljenemu pokretu. Mi se ne podrejam nikomur, zato tudi nečemo, da bi se nam podrejali drugi, mi spoštujemo vsakega, zato zahtevamo, da nas spoštujejo tudi drugi, zlasti oni, ki jih še nikjer ni bilo, ko smo že glavno držali zastavo Jugoslovanstva, še bolj pa oni, ki so nas radi našega brezkompromisnega jugoslovanskega nacionalizma celo zasmehovali, ker so se čutili vzvišene nad takimi »nacionalnimi zablodami« ter se udajali raznim »časovno bolj primernim« mislim in tendencam!

Ta naša resna beseda je naslovljena na vse one, ki so toliko resni, da jo bodo razumeli. Ti naj vplivajo na neresne elemente v svojih vrstah, da ali utihnejo ali pa se umaknejo povsem v ozadje. Le tako bo omogočeno ono res iskreno sodelovanje enakomislečnih in enakopravnih, ki je tako nujno potrebno in si ga NO tako iskreno želi!

I. C.

Naš nacionalizem

Živimo v času občega vrenja in previranja. Kamor gledamo okrog sebe vse povsod vidimo pokrete, nove sile udarjajo na površje, spremljane tu pa tam celo od nasilnih pretemperamentnih izbruhov. Le v vrtu Jugoslavije se spreha je državljani srečni in zadovoljni, da se mu ni treba bavit s takimi novotarskimi problemi. — Toda vprašaj kogar že hočeš, uradnika v pisarni, kmeta na polju ali delavca v tovarni, skoraj vsak med njimi, čeprav tega mogoče ne bo znal učeno povedati podzvestno čuti, da se danes v tej vihuri dogodkov ustvarja nov svet z novim pojmovanjem in da se tudi mi, akoravno zavarovani proti političnim pretresom ne bomo mogli za vedno odtegniti pojavom, ki pomenijo počasno umiranje ene epohe.

Mi smo vsi vajeni gledati na svet in njegovo današnje stanje skozi očala te umirajoče epohe. V zgodovinski perspektivi se nam kaže kot politično 19. stoletje, ki tvori samo v sebi lepo zaokroženo enoto. Začenja s padcem velikega Napoleona, ko so na dunajskem kongresu postavili temelje novi Evropi. Dogodki od tega časa pa do konca svetovne vojne so v političnem in gospodarskem oziru vsi tako tesno povezani, da nosi ta doba v zgodovini človeštva svoje posebno obeležje ter je na razvalinah starega režima ustvarila novo civilizacijo liberalizma in kapitalizma. Bila je to mogoče najsrečnejša doba človeštva. V tem stoletju je človek lahko sanjaril o anarhiji in oboževal revolucijo, zabaval se s tem, da je razdiral istočasno pa znova gradil, pri tem pa se mu je gmotno godilo kot bi živel v Indiji Koromandiji. Poleg tega je bila ta doba, ako izvzamemo male praske l. 1848. in pa relativno nedolžne vojne 1866. in 1871., najbrže najbolj urejena doba človeške zgodovine. Red, ki je nastal iz politične in gospodarske revolucije 19. stoletja je bil tako popoln, da je izgledal že kot del prirode. Pravilno kot kozmični fenomeni, izprememba meseca, plime in oseke ter letnih časov je šlo na sto milijone ljudi vsako jutro na delo in se vračalo zvečer brez skrbi za bodočnost. In če je država zašla v stiske, ji je bilo treba pritisniti le na gumb in denar je priteknel v blagajne bolj kot nekoč v zakladnice perzijskega kralja. Zato so se tudi ljudje zazibali v vero, da je ta red najbolj

ši, kar jih je sploh moglo ustvariti človeštvo in da je zato večni.

Upor človeškega duha proti sponam srednjeveškega dogmatizma rimske cerkve je na drugi strani priboril svobodo vesti in prepričanja, kar je vodilo do ustvarjanja liberalne države, v kateri so se skupine državljanov začele deliti po svetovnih nazorih. Iz teh skupin so se polagoma formirale stranke, na katere je novo pojmovanje države osnovalo državno oblast. Malo čudno sicer danes izgleda kritično mislečemu človeku, kako da se morajo veliki gospodarski in socialni problemi reševati s svetovno nazornega stališča ali kdo n. pr. veruje ali ne veruje v Boga ali priznava Marksov evangelij ali ga zavrača, ker po zdravem razumu bi si človek mislil, da nima n. pr. trasiranje kake železnice s temi vprašanji nikakega posla. Toda politični razvoj človeka je bil tak in te stranke so obvladale vse javno življenje 19. stoletja. Ker so izhajale neposredno iz mistike francoske revolucije, so imele močno zgodovinsko tradicijo. Vemo pa, kako moč imajo tradicije v življenju narodov, tako da se novi pokreti lahko uspešno bore proti njim le, če jih ne nosijo same ideje, temveč velika socialna gibanja izvirajoča neposredno v motnjah družabnega reda. Ker pa tako gibanje ni bilo nikjer na vidiku, se je tudi politični red 19. stoletja smatral za neizpremenljiv in večni.

Povojna doba je polagoma prinesla globoke izpremembe v to idilično stanje, ki je vladalo v 19. stoletju. V gospodarskem ustroju človeške družbe se je nekje nekaj zaustavilo in kolesje se ne vrtilo več v onem lepem redu, kot se je vrtilo nekdaj. Svetovno gospodarstvo začenja propadati, svetovni trg razpada, mednarodna trgovina pojenjuje in narodi se zapirajo sami v sebe in iščejo le v sebi svoj spas. V tem stanju začenjajo tudi ljudje razmišljati ali so bili nauki 19. stoletja res večni in edino zveličavni in ali nista liberalizem in njegovo dete internacionalizem le bistvena atributa neke razvojne dobe človeka, ki gre sedaj k zatonu. Zavest, da narod le v sebi lahko išče rešitev, rodi novi nacionalizem, ki vedno močnejše potiska v Evropi v kot nauke in miselnost 19. stoletja.

Ta novi nacionalizem moramo pa sma-

trati kot nekaj bistveno drugega kot smo bili navajeni gledati v nacionalizmu minulega veka. Slednji, katerega propagator je bilo mlado meščanstvo ni bil nič več kot čut ljubezni in udanosti do svojega naroda, torej v bistvu le neko romantično čuvstvo. Novi povojni nacionalizem, ki vedno zmogovitejše nastopa nad pojmi minulega stoletja pa je mnogo več, ker on ni le romantičen vpliv, klic krvi, temveč ima poleg tega še globoko socialno vsebino, ki mu jo daje zavest, da v današnjem stanju narodov lahko vsak med njimi črpa svoje duhovne in gospodarske vire le sam v sebi in nikjer drugje na svetu. Danes se pričnejo zavedati že vsi sloji naroda, da jim je odslej zajamčen obstoj, edino le v okvirju lastnega naroda in samostojne države in kakor hitro bi izpadli iz tega okvirja, niso več svobodni državljani, temveč le še sužnji. Le zaradi tega je tudi novi nacionalizem, ki ga žene socialni razvoj časa tako močan, da lomi in ruši pred sabo tradicije liberalne države.

Novi nacionalizem zaradi tega ne pozna strank ne razredov, temveč le narod kot celoto. Kdor še vedno visi na preživljenih pojmih francoske revolucije oni, ki sta mu cerkev ali zlato tele več kot narod ne more biti pravi nacionalist. Ker slednji ne pozna niti historičnih strank niti družabnih razredov, temveč le nacijo kot integralno skupino. Zato tudi vsak nacionalist čuti s svojim bližnjim kot s samim seboj in je

zaradi tega nepodkupljiv in nepristopen za korupcijo. On zavrača trojno zaslužkarstvo med tem ko brat, ki je sin istega naroda strada, ker če trpi njegov brat, trpi tudi on sam.

Tak je lik novega nacionalista. Njegove ideje nacionalne solidarnosti kot skupnosti vseh narodnih sil brez razlike strank in razredov se vedno močnejše uveljavljajo. Pri nas v tem razvoju za enkrat še nismo prišli tako daleč, ker se še vedno lovimo s političnimi pojmi federalizma ter se s težko muko borimo za ustvarjanje narodne enotnosti... Toda čas dela za nas in tudi mi se ne bomo mogli toliko časa upirati zagovitemu pohodu nujnosti in miselnosti 20. stoletja.

Vidimo torej, da živimo res na razdobju velikega časa. Obeležje nove dobe, ki vstaja je nujna zahteva za združenje vseh sil v narodu v eno samo in čvrsto falango, ki bo očistila vse naše javno in gospodarsko življenje gnilih pojavov, to je tudi danes postalo glavna naloga vsakega dobrega Jugoslovana. Tega pa ne bomo mogli nikdar doseči, ako bomo ustvarjali neprestano nove stranke in pokrete s sličnimi in enakimi cilji; s tem se le slabi zmogovita fronta. Kdo je junak in se hoče spustiti v borbo v korupcijo in njenimi izrasli ima zato dovolj prilike, ako stopi v že obstoječe nacionalne in viteške organizacije, kateri edini smoter je ozdravljenje in dobrobit nacije. Politicus.

Pospeševanje kmetijstva

V »Pohodu« štev. 6. čitamo članek pod naslovom »O pospeševanju kmetijstva med narodom«.

Članku je glavni namen vzbuditi brigo za uveljavljanje in udeleževanje kmetijskih strokovnjakov med narodom. To je, nastavljeni kmetijski strokovnjak naj bi ne bil pisarniški statistični uradnik nego apostol zunaj med narodom.

To mnenje je povsem na mestu. Od prevrata dalje je to vprašanje na mrtvi točki. Vedno je isti izgovor od zgoraj: »ni kredita za potovanje kmetijskih strokovnjakov.« Tako se je strokovni učitelj zaprl v pisarno in uprava je bila in je srečna, če dobi koncem meseca dovolj denarja za potrebne plače nastavljenecv. To je še danes glavno in najvažnejše vprašanje, ne pa če službene ustanove odgovarjajo svojemu namenu.

Priznati moramo, da smo danes zašli v izreden čas, v katerem se uprava težko znajde, kako reševati upravna vprašanja. Pa vsekakor aparat posluje dalje; tudi v tem težkem času je treba, da uprava usmerja podrejene funkcije, da odgovarjajo svojemu namenu.

Sicer danes ni med nami nikaka nujnost pospeševanje kmetijstva, pa ker so kmetijski referenti že tu, naj bi odgovarjali svojemu namenu. Za potrebna motorna vozila, kakor jih imenuje člankar, bi se moral iskati in najti kredit v drugih postavkah banovinskega proračuna za pospeševanje kmetijstva, ki niso na mestu. Nerazumljivo je za dobo, v kateri je kmetijskih proizvodov v vseh panogah kmetijstva več kot preveč, da čitamo tam postavke, ki znašajo osem milijonov dinarjev za pospeševanje kmetijstva.

To so postavke za pospeševanje travništva, hmeljarstva, govedoreje, svinjereje, vinarstva, sadjarstva itd. In to isto za na-

grade vzornim kmetovalcem dotičnih raznih panogah v kmetijstvu.

Od kje je denar zapopaden v onih postavkah? Mar ni to denar splošnega kmetiskega naroda, izterjevan potom davka?

In je mar ta denar izdajan v splošno korist kmetov, kakor se splošno zbira? Nagrade in podpore dobe navadno najmanj potrebni ali v obče nepotrebni posestniki. — Kakšna logika je v tem vprašanju, da reven poljedelec pridelovalec krompirja (za katerega se nihče ne meni) plačuje nagrade in podpore bogatemu posestniku, ki je ob enem poljedelec, vinogradnik, sadjar in živinorejec. V tem vprašanju naj bi bilo več miselnosti, ne pa izpolnjevanje postavk po starih početnih metodah.

Potrebna je samo vez med šolo in kmetom. Šola mora stalno zasledovati sovražnike in uničevalce kmetovega dela. To je vedno naraščajoče rastlinske bolezni, zajedalni in uničevalni mrčes v zemlji in nad zemljo. Raziskovati in ustvarjati najcenejša sredstva za uničevanje bolezni in zajedalnega mrčesa. In vse te nauke nositi stalno med narod ter poučevati in proučevati. Dalje ima kmetijsko šolstvo na kmetijskih šolah proučevati in zboljšavati semena in pasmo.

Vse to naj šola nosi med narod potom svojih strokovnjakov nastavljenecv, kateri morajo biti z narodom v stalnih stikih zapupnega občevarja.

V ostalem, kar omenja pisec, o naukih pridelovanja sadja, je stvar dobra, a so dim, da kalifornijsko sadje pri nas ni v toliki potrošnji, da bi bilo pomembno za naše gospodarstvo, ako bi isto nadomestili z domačim. Vsekakor je to že moralni udarec za našo državo, ako je sploh na našem trgu ameriško sadje. O teh vprašanjih sem namenjen napisati drugič posebne razprave. Kmet.

ZA UNAPREĐENJE NAŠEG VINOGRADNIŠTVA

Naša zemlja i pored izvanrednih svojih klimatskih i drugih uslova za podizanje i gajenje raznovrsnog vinogradarstva, nalazi se, u poslednje vreme, pred uništenjem te privredne grane, ako joj se što pre ne pritekne u pomoć. Naročito, od pre nekoliko godina, vinogradarstvo je kod nas u silnom opadanju, usled potpune nerentabilnosti.

Medutim, sasvim iznenada, pojavljuju se izgledi specijelno za vinogradarstvo — da se ono vrati u predašnje stanje prosperiteta. Postoji mogućnost izvoza celokupne naše godišnje vinske proizvodnje, od čega bi se povratio rentabilitet in od čega bi mogli da nadu opet zaradu stotine hiljada naših porodica koje se širom cele zemlje bave vinogradarstvom.

Od kako je ukinita prohibicija u Sjedinjenim američkim državama, po dolasku gosp. Roosevelta na vlast, sve države koje imaju proizvodnju alkoholnih pića, proučavale su žurno mogućnost plasmana svojih pića u Americi. Neke su države već uspele da osiguraju sebi zamašne kontingente za uvoz pića, pod uslovom da i one izvezu iz Amerike izvesnu količinu pamuka, žita, petroleuma i drugih sirovina; dok su sve ostale države dobile globalni kontingent, koji je imao da se podeli na njih pri uvozu pića.

Među države, čiji je izvoz alkoholnih pića uslovljen uvozom sirovina iz Sjedinjenih američkih država spadaju: Francuska, Španija, Portugalija, Italija, Belgija i Nemačka. Ove države ne bi imale gde da izvezu višak svoje proizvodnje alkoholnih pića, a uvezle bi

kao i do sada sve one proizvode koje imaju da kompenziraju sa Amerikom. Na osnovu toga one se i pored uslovljenih kontingenata, koji predstavljaju samo jedno pomeranje u prostoru njihovog privrednog strujanja, nalaze se u boljem položaju od država čiji izvoz alkoholnih pića u Ameriku nije uslovljen kompenzacijama.

Među države, čiji izvoz nije uslovljen kompenzacijama, dolazi i naša zemlja, koja po provizorijumu, kome rok ističe u martu mesecu ove godine, može da izveze u Ameriku izvesnu količinu vina i rakije iz globalnog kontingenta. U našoj spolnoj trgovini sa S. A. D. mi smo od početka pasivni u vrlo velikoj meri, te naš kontingent izvoza alkoholnih pića nikako ne bi mogao da zadovolji našu želju za jednim pravičnim izjednačenjem te razlike u našem izvozu prema uvozu sa zemljom.

Da bismo mogli da utvrdimo, koliko je, dobijen kontingent za izvoz našeg vina i rakije u Ameriku neznatan, potrebno je da pregledamo kakav odnos stvarno postoji između uvoza izvoza naših dveju zemalja. Prema Americi naša država nikad nije primenivala mere za restrikcijama i ograničenjima njenog uvoza u našu zemlju, niti to danas čini. Oduvek smo bili prema njoj liberalni i dozvoljavali joj slobodan uvoz, kako je njena privreda raznovrsnija od naše i uz to jako industrijska zemlja, te je takav način postupanja u trgovinskom pogledu morao ići stalno u njenu korist. Tako se dogodilo da su S. A. D. redovno više uvozile, usled čega se pojavljuje u našem trgovinskom bilansu ogromna pasiva u trgovanju sa Amerikom.

Prema statističkim podacima naše spolnje trgovine za poslednjih sedam godina, uvezli

smo iz Amerike robe u vrednosti od 1.920 miliona dinara, dok su Sjedinjene američke države uvezle od nas robe svega za 420 milij. dinara. Odmah se vidi, da je disproporcija vrlo velika i mora da nagoni na razmišljanje: šta bi trebalo uraditi da se ona koliko-toliko ublaži.

Danas u vreme raznovrsnog ograničavanja uvoza, u doba kontingenata i kompenzacija, smatramo, da imamo pravo da tražimo od svake one zemlje koja kod nas uvozi godišnje približno za 200 miliona više, nego što mi kod nje izvozimo, da nađe načina i mogućnosti da nam osigura izvoz naših proizvoda koji se u njenoj zemlji troše.

Mi ne možemo da budemo zadovoljni, posle ovake disproporcije u našem izvozu i uvozu iz Amerike, sa odobrenim nam kontingentom, te se nadamo da će se na drugoj strani potpuno razumeti naša težnja za povećavanjem našeg kontingenta alkoholnih pića u srazmeri razlike koja postoji između našeg uvoza i izvoza.

Od povećanja našeg kontingenta izvoza vina i rakije u Ameriku zavisi potpuno oživljavanje izvesnih naših krajeva koji su potpuno osiromašili nerentabilnošću vinogradarstva. To je slučaj sa Dalmacijom i Hercegovinom koje su isključivo vinogradske zemlje i na čijem tu ništa drugo, i tako dobro, ne može da uspeva kao loza.

Osiguranjem boljeg kontingenta, kao što rekossmo, oživela bi dva zasužna kraja naše otadžbine, što bi u isto vreme bilo minimalno oduženje za žrtve koje su oni podneli u ostvarenju naših najviših nacionalnih zadataka.

Ali nešto što bi naročito pomoglo našem uspehu izvoza vina u Ameriku to je naša

mnogobrojna emigracija, koja ide na milione, i koja je baš iz tih krajeva našeg vinogradarstva, koja bi poslužila, u isto vreme, kao naše najbolje sredstvo za propagandu naših dalmatinskih i hercegovačkih vina. Otuda se samo po sebi razume, ako budemo poradili, da u Americi dobijemo što veći i pravičniji kontingent, da će nam uspeh doći u toliko lakše što ćemo tako imati sigurnih nekoliko miliona potrošača. Osim toga, moći će se ustanoviti u Americi odlične trgovačke veze, biro, stovarišta i ugledni podrumi, koji bi potpomogli razvijanje i širenje našeg izvoza.

Pošto se nalazimo pred izvozom alkoholnih pića na jedno sasvim novo tržište, neće biti na odmet, ako na ovom mestu iznesemo kratak pregled našeg posleratnog izvoza vina u nekoje evropske države i rezimiramo rezultat toga izvoza.

U našoj izveznoj kampanji vina i alkoholnih pića, moramo priznati, nismo imali vidnijeg uspeha. Šta više, u nekim državama pretrpeli smo potpun neuspeh, kao na primer u Poljskoj. Poljska po svojoj klimi, nije ni malo pogodna za proizvodnju alkoholnih pića, a za vino nikako. Ona uvozi sve vino sa strane i to najviše iz Francuske, Italije, Španije, a veliku konkurenciju čine mađarska vina, koja su blaga, pitka i jevtina. U Poljskoj se troše samo tipizirana vina i u bocama. Neophodno je potrebno uvesti izvesnu marku vina, kao što imamo Italijani »Kianti«, Španci »Malagu« i Francuzi svoja raznovrsna i davno čuvena vina. Osim toga, svaka od tih zemalja rasprostranjuje po celoj poljskoj ugledne podrumne u kojima se probaju vina i kupuju na boce, na koji se način najbolje sačuva kvalitet vina i onemogućuje falsifikat.

PONAŠI ZEMLJI

Ljubljana

JAVNO VPRAŠANJE

Obiskovalci kavarne »Nebošček«, predvsem pred kratkim na novo otvorjenega gornjega plesnega prostora, se pritožujemo v sledeči zadevi. Baje je uprava kavarne najela kot igralca na klavirju nekoga Nemca, ki ne zna niti besedice slovensčine. Na vprašanja in prošnje gostov, naj zaigra tango, odgovarja »ich verstehe nicht«. Prisiljeni smo upravo kavarne »Nebošček« javno vprašati, koliko je resnice na tem. — Če je godbenik Nemeč, naj ga nemudoma odpusti in naj nastavi našega človeka. Saj imamo dovolj sposobnih in brezposelnih absolventov našega konservatorija.

Za morebitne neljube incidente, ki bi se morda dogodili v tem elitnem prostoru moderne Ljubljane, ne odgovarjamo.

Več užaljenih gostov.

Borovnica

Stari in mladi se radi poveselijo v dobi pustnih šem. Malo se zapleše, malo popije in umevno, kjer je slovenska družba, tudi malo zapoje. O, Slovenci imamo zelo lepe pesmi in še lepše jih zapojemo, samo da so fantje zato. Na žalost tega mnogi ne vedo ali pa nočejo vedeti. — Naj govori kar tale slučaj!

Na neki tukajšnji zaključeni predpustni zabavi nekega nacionalnega društva se pojavi neki pobič, ki naj bi bil kar dvojni prosvetar našega naroda in začne peti s kaj dvomljivim glasom neki kuplet, reci in piši v nemščini. Če je bila ta nemščina, za njegov »biser« glas dovolj čista, si jezikoslovci in glasbeniki še niso na jasnem.

Drži pa to, da je ta nebodigatreba pel pesem, ki sramoti tudi naš narod, pričo naše bolj za slabo doživetje kot nadebudne mladine. Žalostno dejstvo! Žalostnejše je to, če ne pomislimo, da je ta gospod prosvetar tega društva. Najžalostnejše pa je to, da prisotni starosta, mož neomadeževane nacionalne preteklosti, predsednik več nacionalnih društev, ni znal preprečiti tega mučnega dogodka.

Kar pa se našega »slavca« tiče, mu priporočamo, naj raje malo prouči naš narod in naj malo pomisli kakšno duševno hrano bo nudil kot »duša društva« članstvu ter naj ne pozabi, da mu znamo, če bi se kaj takega ponovilo, pristriči krila, kar bi mu gotovo škodilo na »glasu«.

Kranj

Jadranska straža v Kranju. V Slovencu 15. t. m. je izšlo poročilo o občnem zboru Jadranske straže v Kranju. Iz strupene primese ni težko uganiti dopisnika. Smatramo za svojo dolžnost, da vzamemo v zaščito očeta dveh odličnih oficirjev jugoslovenske vojne mornarice, ki sta radi Narodne Odbrane morala prestati svoj del že v Avstriji, moža, ki je Jadransko stražo v Kranju ustanovil in ji pomagal do razmaha z vsem svojim izkuštvom, to je gospoda Cirila Pirca, župana kranjskega mesta. Zdi se, da bomo morali pomagati napraviti red v Jadranski straži.

Kamniška Bistrica

Po združitvi občin Bistričica, Gozd Meki-nje, Stranje in Županje njive, se naša nova občina imenuje »občina Kamniška Bistrica«. Ker pa se bodo občinske volitve v naši občini ponovno vršile, poslujejo do nove izvolitve občinskega odbora še stari odbori prejšnjih občin.

Tu organizacijo službu, koja zahteva velike investicije kapitala i istrajnu privatnu inicijativu, mi nismo imali, te smo i pored najboljih uslova za plasman naših vina pretrpeli neuspeh, dok su Madari sa svojim vinama, kvaliteta našeg vrsackog vina, osvojili poljsku pijacu. Slučaj sa Čehoslovackom je već drugačiji. U početku, imali smo lep uspeh docnije strani konkurenti, pod vidom naših vina, prodavali su grubo falsifikovana vina, što im je nanelo ogromne štete po renome naših vina u Čehoslovackoj. Naš izvoz vina u Francusku služi samo za presecanje njihovih jakih vina, te se na njihovim pijacama i ne pojavljuju vina sa našim markama.

Iz iskustva koje smo imali za desetak godina posleratnog izvoza vina i drugih pića, može se lako uvideti, da je za uspeh našeg pića na strani konkurenti, pod vidom naših vina, najglavniji uslov je, da se pića tipiziraju, da dobiju svoje originalno obeležje to je, da se prodaju stalno pod izvesnom markom, koja će da bude pouzdana garancija za svakoga da uzima baš to, a ne neko drugo vino ili rakiju. Drugi je uslov da svako piće ima svoje osobeno pakovanje, po kome bi ga bilo lako raspoznati od drugih sličnih pića i, najzad, veoma je potrebno prethodno proučiti pijacu, gde se misle izvoziti pića odnosno ispitivati ukus i navike potrošača, da se bi nudilo samo ono što se traži.

Radi što boljeg i potpunijeg tipiziranja naših vina bilo bi potrebno, da se u svima našim vinarskim pokrajinama obrazuju vinarske zadruge sa svojim posebnim savezom, za svaki takav kraj, koji bi preuzeo na sebe celokupnu organizaciju tipiziranja i tehničkog izvođenja, preuzimajući na sebe i ulogu glavnog prodajnog biroa u odnosu prema

Stari odbori se z vso žilavostjo oklepajo svojih stolčkov in po vseh svojih močeh podpihujejo in razpihavaajo nepotreben in škodljiv — lokalni patriotizem — z edinim namenom, da ovirajo konstruktivno delo zavednim nacionalistom — Jugoslovanom.

Ob priliki lanskoletnih septembarskih poplav, je deroča Bistrica odplavila most na Kregarjevem, ki je stal na meji starih občin Bistričica, Stranje in Županje njive. Na ponovno intervencijo nacionalistov, so odbori Bistričice in Županjih njiv pristali na novo gradnjo odplavljenega mostu, dočim se odbor v Stranjah, katerega »spiritus agens« je ondodni mežnar, ne more odnoso noče odločiti za gradnjo predmetnega mostu. Namestu odplavljenega mostu, je zgrajena brv za peš prehod. Po zgraditvi so neki zlikavci brv precej poškodovali in ograjo podrli, vendar se pa odbori niso zganili in poškodbe odpravili. Na tej poškodovani brvi si je neka ženska zlomila nogo in leži že 14 dni v bolnici, po krivdi skrajne malomarnosti občin. organov.

Znano nam je, da imajo vse tri imenovane občine precejšnje denarne prebitke in bi finančna stran gradnje mostu ne ovirala. Zato zahtevamo od poslujočega odbora v Stranjah pojasnila; čigav je denar, ki leži v občinski pisalni mizi? Obenem pa zahtevamo, da se sklep o prispevku in gradnji omenjenega mostu takoj stori.

Eden za vse.

Gorenjsko

OPOZORILO

Nekega strokovnega učitelja opozarjamo, da ne zmerja našo nacionalno omladino z boljševiki in drugimi priimki. Če se bo v bodoče to še dogajalo, bomo primorani postopati drugače.

Koprivnik pri Kočevju

Dne 14. januarja je imela tukajšnja sokolska četa svojo letno skupščino. Starosta brat Prinčič je v pozdravnem nagovoru otvoril skupščino, orisal delovanje čete v preteklem letu. Iz njegovega, kakor iz poročila ostalih funkcionarjev je razvidno, da je bilo delovanje čete zelo živahno in uspešno. Nad pričakovanje dobro je uspel javni telovadni nastop, ki ga je priredila meseca avgusta ob sodelovanju sosednih društev. Brat starosta je v svojem poročilu povdarjal, da gre pri tem posebna zasluga starosti črnomeljskega Sokola br. Vrankoviču, starostj kočevskega društva br. Lovšinu in sreskemu načelniku br. Placertju, ki so s svojim dobro organiziranim posebnim pripomočki k tako impozantni manifestaciji, pri kateri je sodelovalo nad 500 Sokolov. Ko so podali svoja poročila tudi ostali funkcionarji, se je izrekla odboru razrešnica. Po deset minutnem odmoru se je prešlo na volitev novega odbora. Predlagani so bili sicer dve listi, od katerih je bila lista z dosedanjim starostom br. Prinčičem na čelu soglasno sprejeta. Glasovala je proti edino neka gosposdična, katere pa sploh ni članica ter je bil njen glas zavrnjen. Po končanem glasovanju se je starosta brat Prinčič v imenu nove uprave zahvalil za izrečeno zaupanje, povdarjajoč, da bo zastavljal vse svoje moči v prid čete in sokolstva sploh. Mi, ki starostu brata Prinčiča poznamo, in ki smo imeli priliko ocenjevati njegovo sokolsko delo pa vemo, da bodo njegove besede postale tudi dejanja, in ravno radi tega smo ga tudi to pot soglasno izvolili za starostu čete.

Prosvetar brat Kašorak se je v zbranih besedah poslovlil od čete, ker je premeščen na novo službeno mesto v Laze srez Logatec. Starosta brat Prinčič se je v imenu čete zahvalil za njegovo vzorno in požrtvovalno delovanje v četi povdarjajoč, da ga bo četa zelo težko pogrešala in želeč, da bo tudi na no-

inostranstvu. Koncentrisati celokupno proizvodnjo i prodaju pića u posebnim zadružnim savezima i organizacijama bila bi preka potreba za što veći i sigurniji uspeh naših proizvođača alkoholnih pića.

Slučaj nelojalne konkurencije na strani, nagao je 1930 god. naše merodavne faktore da donesu zakon o vinu za celu državu, koji bi imao da donese koristi i potrošačima i ispravnim proizvođačima alkoholnih pića. Po tome zakonu uvedena je kontrolna služba u celoj Kraljevini po svima banovinama.

Sada kada se nalazimo pred izvozom alkoholnih pića u Americu, trebalo bi, preko kontrolnih organa, striktno primenjivati zakon o vinu, da se ne bi dogodili nemili slučajevi koji bi mogli da ubiju našim vinu, što bi imalo nedoglednih posledica za našeg domaćeg proizvođača koji, posle proizvođača žita pretstavlja nam najmnogobrojniji i najvredniji stalež.

Najzad, potrebno je da za novu izvoznu kampanju alkoholnih pića budemo potpuno spremni i da je organizujemo što bolje, služeći se svima dosadašnjim iskustvima. Jednovremeno, treba stvarati trgovačke veze, osnivati biro, ugledna stovarišta u Americi i poraditi na tome da se sva proizvodnja pića usredsredi u zadružnim organizacijama po pokrajinama, da se pića tipiziraju i da dobiju stalnu marku, da bismo na američko tržište mogli da izbacimo sve vrste naših vina i rakija od najjeftinijih do najskupljih. Od toga kakav budemo ostavili prvi utisak na američkom tržištu, zavisice uglavnom buduću uspeh naše celokupne proizvodnje alkoholnih pića i rentabilitet te naše veoma važne privredne grane.

N. B.

vem službenem kraju posvetil vse svoje moči za dobrobit sokolstva in naroda.

Ker je bila ura že pozna in so se člani iz oddaljenih krajev morali vračati na svoje domove, je starosta brat Prinčič zaključil skupščino pozivajoč vse članstvo, da se mora zavedati svojih dolžnosti napram Sokolstvu, državi in kralju, za kar je žel burno odobravanje.

Zdravo.

Trebnje

V soboto 17. t. m. se je vršil tu ožji sestanek nacionalistov v svrhu razgovora, kateri nacionalistični organizaciji naj pristopimo. Pri takih organizacijah je nacionalistu res težka odločitev, kje naj se organizira. Zato je bila debata zelo živahna, stvarna in na višku. Glavno vprašanje je bilo: »Kje je večje poročstvo in večja možnost uresničenja našega programa«. Soglasno se je ugotovilo, da je edino v N. O. podana popolna garancija in da je vsaka druga solucija izključena. Zavedamo se mi nacionalisti, osobito podeželski, da je vsako cepljenje sil zlo in da vsaka nova tvorba slabi nacionalistične sile. Ne izgubljam dragocenega časa s škodljivim tekmovanjem. Preveč so časi resni! Dvomimo, da bi se mogle ustanovljati nove organizacije z istim programom kot ga ima N. O. — brez kompromisov!? Brezkompromisna pa je samo N. O., ki je to že dokazala! V pripravljalni odbor so se izvolili sledeči: br. ing. Brovet, br. Merljak, br. Tratar, br. Špringer, br. Ambrožič in br. Dominko Saša. Vsi iskreni nacionalisti pristopite v naše vrste. Nacionalist.

Novo mesto

Nacionalisti dolenske metropole smo se končno odločili in pristopili k osnovanju organizacije N. O. Vsak poizkus cepitve nacionalnih sil smatramo za zlo in uvideli smo, da je samo potom Narodne Odbrane podana garancija za realiziranje nacionalističnega programa. Vsak drug poizkus novih nacionalističnih organizacij, je nesrečen eksperiment. In eksperimentov imamo dovolj. Hočemo dela in uspehov! O uspehih pa moremo govoriti samo tedaj, kadar preidemo k pozitivnemu ustvarjanju. Ne sledimo zato onim, ki iz užaljenega samoljublja ustvarjajo med nami razdor. Nacionalisti ne sledimo jim! Samo v N. O. je naš spas!

Na ožjem sestanku nam je br. Dominko podal program N. O., nakar se je prešlo po živahni debati k izvolitvi pripravljalnega odbora. Za predsednika je bil soglasno izvoljen brat Lamut Anton, v odbor pa naslednji bratje: ravnatelj Vagaja, uradnik Ogrin Tone, upravitelj mešč. šole Merveč, strok. učit. Štrbenk in Luznar, učitelj Menard, sres. šolski nadzor. Zagorec, šol. nadzor. v pok. Matko, industrijske Povh, postajenač. Jarc, industr. Penea, uradnik Grmovšek in ravnatelj Pavčič. Nacionalisti prijavite takoj svoj pristop k N. O. in pokažimo, da je Novo mesto bilo, je in bo nacionalistično!

Nacionalist.

Vel. Lašče

JUGOSLOVENSKI JAVNOSTI

Da ne bi svet pozabil, da nekje na Dolenskem obstoja trg Vel. Lašče, katere so sicer našim ožjim in širšim slojem dobro znane, pa ne moremo radi kake naravne znamenitosti ali kake industrije, temveč v velikaški okolici je rojenih nekaj velikih mož, o katerih bo zgodovina govorila v pozne ve-kove in naši pozni potomci bodo ponosni na njih slavo.

To so na pr. pisatelj Levstik, ki je bil rojen v vasi Dol. Retje pri Vel. Laščah in čigar sicer skromen, a vendar ponosen spomenik se dviga na velikolaškem trgu. Neda-leč od Vel. Lašč v majhni toda prijazni vasi Podsmreka je bil rojen pesnik in pisatelj Stritar, potem v vasi Rašica ob cesti, katere veže Kočevje z Ljubljano, je bil rojen Primož Trubar. V kaki uro in pol oddaljeni vasi Sv. Gregor je bil rojen Janez Ev. dr. Krek.

V Vel. Laščah imamo skoraj vsa narodno zavedna in nacionalno misleča ter humanitarna društva, kolikor jih postoji v naši državi kakor na pr. S. K. J., Streljačka družina, Jadranska straža itd. Imamo tudi ljudi, kateri danes zastopajo narod na visokih mestih in parlamentu.

Vkljub temu, da imamo vse take organizacije in take ljudi v Vel. Laščah, imamo zraven tega tudi nekoliko, sicer zelo malo, takih ljudi, ki še danes po 15 letih osvobodjenja delajo na razdiranju naše države ter grozijo z raznimi preokreti v vladi in se še danes ne morejo sprijazniti z današnjim stanjem v državi. To bi se še vse kako prestalo in šlo mimo tega ali žalostno je, če pride sredi Vel. Lašč in se ti v centru trga in skoraj na najlepšem mestu zablešči v obraz na zadružni gostilni velika tabla z belim napisom »Vatikan«! Vprašamo vso jugoslovensko javnost in ves nacionalno misleči narod, ali je to na mestu, da v naši Jugoslaviji more na kakem obratu ali sploh kjerkoli obstajati napis »Vatikan«. Če pomislimo odkod izvira beseda Vatikan, nas že pri sami misli na to ime lahko pretrese mraz.

Poleg vseh grozodejstev, katere se godijo našemu življu tamkaj za mejo, kjer ima svoj sedež Vatikan, že celih 15 let ter sega tudi preko naših meja ilegalno in pomaga razjedati srce naše države kakor črv srce drevesa, pa je vkljub temu še dovoljeno, da se tukaj v tako globoki notranjosti Jugoslavije šopiri ime Vatikan.

Ne moremo več tega prenašati, zato zahtevamo, da se merodajni faktorji že enkrat zgamejo ter naredijo temu konec, kakršnega bi naredili v Vatikanu, če bi tam postavil nekdo kak slovenski spomenik, saj je tudi napis Vatikan neke vrste spomenik. Torej ponovno povdarjamo, da je skrajni čas, da se to uredi, drugače smo prisiljeni, da začnemo samj urejevati, ker napis »Vatikan« zba-da v oči kakor, da bi gledal na zidu viseti mrtvo truplo mučenika Vladimirja Gortana in drugih!

Brežice

MAŠKARADA IN ŠE KAJ

Žal, da moram mesto veselih novic zapisati bridko resnico, da si Brežice še niso otresle prahu, ki leži na vsenemškem skornju...

Zadnja maskarada je bila pač žalosten dokaz, kako mlačna, če ne še prav mala je zavednost v mestu. Duh nemštva, ki je vel iz pod stropa dvorane narodnega doma v obliki črno-rdeče-bele dekoracije, pač priča, da treba še marsikaj popraviti in dohiteti, ker sicer bo prepozno.

Čudno le, saj je bilo toliko zavednih mož pri mizah, toliko navdušenih Jugoslovanov in članov naših narodnih organizacij — pa skoro nihče ni videl... In ko so zagledali ter na našo zahtevo niso hoteli odstraniti ali vsaj opravičiti — čujte, so ti ljudje zrastle za peden-j višje in zagnali vrišč — da je to — malenkost.

Ali bi se vi, g. urednik, ne jezili, če vam po tako dolgo časa obstoječi Jugoslaviji pridejo in v dvorani, kjer se vrši slovenska zabava, razgrnejo nemško trobojnico. Ali ne bi to zavrelo vsakemu zavednemu Jugoslovanu...? In potem pravijo temu — malenkost.

Kako pa naj se potem naša mladina vzgoyi in trdem, samozavestnem in pravem nacionalizmu, ako se dopuščajo že take »malenkosti«. Pregovor pravi: »Kamen pri kamnu palača...«

Zato bomo tudi s takimi malenkostmi pomedli; če ne zlepa, pa zgreda. To je sramota za mesto, ki se šteje slovenskim in naprednim.

Vsa čast pa onim, ki so ta večer stali na strani in se brez brige zabavali dalje. — V.

Rogaška Slatina

Št. Peter na Medvedjem selu. K poročilu v 6. številki »Pohoda« od 10. t. m. o prireditvi »Društva kmetijskih fantov in deklet se resnici na ljubo ugotavlja, da je glavna zasluga ustanovitve in agilnega delovanja društva predvsem vzorna požrtvovalnost društvenega predsednika in odličnega nacionalnega ter prosvetno-kulturnega delavca gosp. Janka Otorepca, posestnika v Medvedjem selu. Imenovani je ona gonilna sila, ki je spravil društveno življenje v Št. Petru v tek, on ni štedil ne truda ne časa, pa tudi ne gmočnih sredstev. S tihih in neverjetno vztrajnim delom je organiziral našo mladino, a še s podvojenim vztrajnostjo je zbiral od hiše do hiše material in prispevke, s katerimi je bilo omogočeno zgraditi društveni diletantski oder. Povdari pa se tudi, da je g. Otorepec v tem svojem delovanju zadel na marsikatero oviro, celo pri osebah, ki bi bile same poklicane za intenzivno društveno delo. Prepričani smo, da netočno informirani dopisnik iz Rogoške Slatine pač nehoti ni podčrtal gornjih činjenic.

Steljačka družina v Kamniški Bistrici. — Tudi pri nas smo v juliju mesecu minulega leta ustanovili streljačko družino, ki se je pa ob ustanovitvi nazivala »družina v Stranjah« po sedežu župnije. Ker pa se novo združena občina imenuje občina Kamniška Bistrica — smo tudi našo družino preimenovali v: »Savezna streljačka družina Kamniška Bistrica«.

Dne 14. januarja t. l. smo održali redni letni občni zbor z običajnim dnevnim redom. Odbor je poročal, da je v kratkem času 5 mesecev, uredila družina svoje lastno strelišče v Bistričici. Strelišče je za enkrat urejeno na strelno razdaljo 200 m, v pomladi tekočega leta se bo pa tudi na daljavo 100 m uredilo tako, da bo povsem ustrezalo našim strelskim ciljem. Družina šteje 43 rednih članov.

Po poročilu odbora, se je volilo novi odbor, v katerega se je z malimi spremembami izvolilo stari odbor. Za predsednika je zopet izvoljen agilni šolski upravitelj iz Stranj g. Koman Maks, za podpredsednika g. Kelih Miloš, šumar iz Stahovice, za tajnika pa gospod Humar Janko iz Godiča.

Glavna skupščina Savezne strelske družine na Vranskem se vrši v nedeljo, dne 4. marca 1934. ob 9. uri dopoldne v gostilni br. Košenine z običajnim dnevnim redom.

Omladinska sekcija Narodne Odbrane v Ljubljani

prideji v soboto, dne 3. marca 1934. ob pol 21. uri v dvorani Trgovinskega doma

AKADEMIJO

v počastitev 130. letnice Karadjordjevega vstanka. Umetniško pester spored bo nudil lep enourni užitek. Za zabavo in ples bo skrbel plesni orkester Sloge. Bufeti so pripravljeni. — Vabljeni so vsi prijatelji Omladine in bratska društva.

NAŠ POKRET

Iz okrožnice Oblastnega odbora je članstvo poučeno, da je provedeno imenovanje prvih izvršilnih članov, ki naj tvorijo resnično jedro naše organizacije. Oblastni odbor je postopal pri tem skrajno premišljeno ter je za prvo silo imenoval z odobritvijo Osrednjega odbora NO v Beogradu le toliko izvršilnih članov, kolikor jih je za vodstvo posameznih odborov nujno potrebnih. Ti izvršilni člani naj sedaj sami stavijo predloge glede imenovanja nadaljnjih izvršilnih članov v svojih organizacijah. — Oblastni odbor bo vse te predloge uvaževal in jih rešil v najkrajšem času. Dolžnost izvršilnega članstva je, da zagradi za delo z vso odločnostjo in doslednostjo in širi vrste našega članstva. Teren je izredno ugoden, to dokazujejo vedno nove prijave dobrih nacionalistov zlasti iz podeželja, ki se stavljajo sami na razpolago za ustanavljanje novih krajev. organizacij. Prihajajoča pomlad bo videla veliko število ustanovnih občnih zborov naših na novo osnovanih in rednih občnih zborov naših že obstoječih krajevnih organizacij. Videla pa bo tudi veliko število javnih zborovanj Narodne Odrbane, ki se bodo vršila v zvezi s temi občnimi zbori.

Vedno večje število obstoječih oz. pripravljenih se političnih strank in vedno večja razcepjenost vsled raznih z manjšim ali večjim pompom nastopajočih pokretov zahteva od nas popolno rezerviranost in nevtiralnost, pri tem pa brezpozorno doslednost in borbeno agilnost. Ravno v časih take razdvojenosti je Narodna Odrbana nujno potrebna, njena tradicija in njena ideologija jo usposablja, da stori in nudi narodu v njegovih najtežjih časih ono mirno zavetje pred partizanskimi strastmi in osebnimi ambicijami raznih namišljenih voditeljev, ki mu je tako nujno potrebno. Pri pridobivanju članstva naj vpoštevajo naši odbori, da želimo imeti v svojih vrstah predvsem kvaliteto, ne pa kvantiteto, da pa stopi lahko med nas brez izjeme vsak, čegar preteklost je v moralnem in nacionalnem oziru čista in ne išče v svojem nacionalističnem udejstvovanju sebe in svojih koristi, marveč le dobrobit naroda in države. Potrebno pa je, da je število naših postojank čim večje in zato moramo doseči, da bodo naše organizacije v večini naših občin. Ne moremo iti preko žalostnega dejstva, da so postale nacionalne prilike v naši banovini naravnost obupne in da se nahajamo danes v defenzivi pred vedno agresivnejšim nastopanjem naših narodnih nasprotnikov. Nihče se jim ne upira, nasprotno uživajo zaščito, ki daleko presega v mirovnih pogodbah zajamčene ugodnosti. Kočevje, Prekmurje in Dravska dolina so sramotni madeži, ki jih bo treba izbrisati s telesa našega naroda brez ozira na interese onih »nacionalistov«, ki vidijo le sebe in svoje interese, ne vidijo pa in ne čutijo strašne sramote, ki jo doživlja naš narod vsled teh pojavov. Kot vedno, naj bo tudi sedaj Narodna Odrbana oni faktor, ki gre brez kompromisov svojo dosledno začetno pot, se ne ustavi pred nobenimi zaprekami in se ne plaši nobenih žrtev. Na delo torej, bratje, ni časa za premišljanje in oklevanje, odločitev se bliža!

Oblastni odbor Narodne Odrbane v Ljubljani.

Oblastni odbor NO razglašajo, da je razdelil mesto Ljubljana in njeno okolico v 6 samostojnih krajevnih organizacij, katerih teritorialne meje vodijo:

Krajevna organizacija NO Ljubljana-mesto: Grad, Pod Trančo, Ljubljana do Šentjakobskega mosta, Cojzova cesta, Emonska cesta do Trnovskega mostu, levi breg Gradaščice do mestne meje, ob tej meji do Tržaške ceste, preko Tržaške ceste na Gliniško ulico, ob železniški progi do Ceste na Rožnik, Tivoli do križišča Bleiweisove in Gosposvetke ceste, Dvořakova, Pražakova, Slomškova, Resljeva, Kopitarjeva, Krekov trg, na Grad.

Krajevna organizacija NO St. Jakob-Trnovo-Krakov-Barje: Od meje Viške organizacije, desni breg Gradaščice do trnovskega mosta, Emonska cesta, do Cojzove, Cojzova cesta do šentjakobskega mosta, Ljubljana do Čevljarskega mosta, Pod Trančo na Grad, južnogorjsko pobočje — Golovec.

Krajevna organizacija NO St. Peter-Vodmat-Moste: Golovec, Hradečkova cesta, Strelška ulica, Krekov trg (vzhodni del), Resljeva cesta do Masarykove, Masarykova cesta do Šmartinske, Šmartinska cesta, Savska cesta do mestne meje; nadalje pripadajo tej organizaciji občine Moste, Dev. Marija v Polju in Dobrunja.

Krajevna organizacija NO Kolodvorsko-bežigradski okraj: Na vzhodni strani meji na St. Petersko organizacijo nadaljnja meja pa vodi po Slomškovi, Pražakovi, Dvořakovi do železniške proge, vzhodno kamniške proge ter ji pripada tudi občina Ježica.

Krajevna organizacija NO Šiška: Zahodno Bleiweisove ceste, zahodno železniške

proge, od križišča Bleiweisove in Gosposvetke ceste, smer Drenikov vrh, nadalje občina Zg. Šiška (razen Brda) in občine St. Vid.

Krajevna organizacija NO Vič: Severno mejo na Šiško od Drenikovega vrha in obsega ves Podrožnik do železniške proge, ob progi do Gliniške ulice, Gliniška ulica do Tržaške ceste, Tržaška cesta na Vič, nadalje občina Vič, njena okolica in Brdo (ki pripada občini Zg. Šiška).

Prijave sprejemajo vse navedene krajevne organizacije. Posameznik pa se lahko prijavi k poljubni organizaciji ter ostane član njen v svoji organizaciji vsak član tudi za slučaj preselitve v drug okraj mesta še nadalje v svoji prejšnji organizaciji. Prijavnice izdaja vsaka krajevna organizacija, ki samostojno sklepa o sprejemu. Prijavljene si mora oskrbeti podpis dveh članov, ki ga priporočata in jamčita za prijavljenevo moralno in nacionalno neoporečnost. Prijavnice sprejema tudi pisarna Oblastnega odbora NO v Ljubljani, Selenburgova ul. 3/I.

OBCNI ZBOR

Narodno obrambne tiskovne zadruga reg. zadr. z o. z. v Ljubljani.

V petek 16. februarja t. l. je imela izdajateljica našega lista »Narod. obrambna tiskovna zadruga« svoj redni občni zbor.

Udeležba ni bila polnoštevna, zato pa so se zbrali člani načelstva in nadzorstva ter oni zadržniki, ustanovitelji, ki so bili vse leto najboljši sodelavci tako pri uredništvu, kakor pri upravi »Pohoda«.

Načelnik g. Majcen je točno ob pol 19. uri otvoril občni zbor z lepim in izčrpnim govorom, v katerem je naglasil namen in cilj zadruge ter podal obsežno poročilo o njenem delovanju ter uspehih, ki jih je zadruga s svojim glasilom dosegla. Omenil je težke žrtve, ki jih je morala zadruga pretrpeti radi raznih tiskovnih tožb, ki so brez dvoma nastale pod zaščito strogega tiskovnega zakona, ki danes preganja vse iskrene pisce. Kljub temu, da je bilo uredništvo prisiljeno uvesti nad članki in dopisi najstrožjo cenzuro, se je »Pohod« vseeno posrečilo, javnost opozoriti na svoj list in je uprava ugotovila živo naraščanje naročnikov. Tudi kolportarja je izkazala zadovoljive rezultate. Če bo število naročnikov naraščalo s tako naglico kot v prejšnjem poslovnem letu, si lahko nadajamo, da bo naklada dosegla že v nekaj mesecih število 10.000.

Stavljen je bil tudi predlog, ali naj »Pohod« sprejema tudi oglase. S stvarno utemeljitvijo je predlog propadel in »Pohod« tudi v bodoče ne bo sprejemal oglasov. — Blagajniško poročilo je izkazalo aktivno bilanco, proračun za prihodnje leto je bil v celoti sprejet.

V novo načelstvo so bili izvoljeni: za načelnika Majcen Ciril, restavrat in industrijalec, za člana načelstva pa Matelič Miroslav, trgovec, Mlekuž Vekoslav, učitelj, Simčič Franjo, pisar, ravnatelj v pokoju in Dereani Pavel, ind. ravnatelj, vsi iz Ljubljane.

POROČILO UPRAVE

Obveščamo naše gg. razprodajalce in naročnike, da so bile ukinjene brezplačne reklamacije že z zadnjim dnem decembra 1933. Reklamacije dobivamo sicer poredko vendar se tu pa tam zgodi, kar je končno razumljivo. Ob vsaki taki priliki pa moramo plačati poštno globo, zato naznanjamo, da bomo odslej odklonili vsako nefrankirano reklamacijo.

Ciril Metodova družba pozivlja svoje podružnice, da čimprej skličejo občni zbor, novi odbor pa naznanijo sreskemu načelništvu in družbi.

Mestna občina ljubljanska se je tudi letos odločila, prirediti dobrodelno akademijo začetkom meseca marca, da skuša dobiti za brezposelne in siromašne nekaj dohodka.

Prireditve bo, kakor se nam poroča, zelo zanimiva, tako, da bo občinstvo prišlo na račun glede umetniškega užitka kakor tudi zabave. Denar, ki se ga bo v ta namen žrtvovalo, bo imel dvojni hasek; pomagano bo siromaku in brezposelnemu delavcu, pa tudi soudeležencu, ki bo imel prvovrstni glasbeni užitek.

Danes že opozarjamo na to prireditve, katere natančnejši program bomo še priobčili.

Vaše glasilo je »Pohod«!

Čitajte in razširjajte ga!

Problem Saare

Svatom poznavaocu problema oblasti Sare mora danes da bude žal što 1929 god. Strežman i Brijan nisu rešili sudbinu ove oblasti o kojoj se piše sa nervoznošću po svetskoj javnosti. Da je taj problem bio onda rešen, danas bi evropski odnosi bili blaži i jasniji.

Pre svega oblast Sare je od ogromnog privrednog značaja: ona čini sastavni deo Rura i Rajnskog basena, koji su industrijski najbogatiji i najjači krajevi u Evropi.

Danas je problem oblasti Sare zbilja međunarodni problem. U nacionalnom pogledu Sare je čisto germanska zemlja, više od deset vekova. A na osnovu ugovora o miru Francuskoj su pripali svi ugljeni rudnici, i to u isključivoj sopstvenosti. Danas se može reći da je oblast Sare opet u ekonomskom pogledu sopstvenost Francuske. Dokle nacionalno Sare pripada germanskoj rasi dotle ekonomski pripada Francuskoj. Dakle, preko Sare oba velika naroda, Francuzi i Nemci uhvatili su se u kljeste, stegnuti su u makaze, koje ne znaju za kompromis.

I između tih makaza treba da se plebiscitom odredi početkom iduće godine sudbina Sare.

Po čl. 34 ugovora o miru ima da se posle 10 januara 1935 izvede plebiscit. A po čl. 45 i 50 Francuska i posle plebiscita može da ostane apsolutni sopstvenik ugljenih majdana u toj oblasti, ako Nemačka ne bude platila na ime otkupa majdana onoliko, koliko joj se bude tražilo. Jer otkupnina je vezana sa plebiscitom. Ako se narod opredeli za Nemačku, a Rajh ne htetne da plati šta mu se bude tražilo, onda rezultati plebiscita se poništavaju.

Iz ova dva kontradiktorna slučaja vidi se da problem Sare neće biti ni lak ni beznačajan.

Ali, postoji još jedna nepredviđena teškoća. Ugovorom o miru predviđen je režim upravljanja za oblast Sare. Ali ugovor nije predviđao promene koje će se u Sari dogoditi za petnaest godina. Tako na primer, rešeno je da može da učestvuje na plebiscitu svaki onaj stanovnik Sare, koji je na dan zaključenja mira bio stanovnik te oblasti. Ukupan broj tako definisanih glasača iznosi 215.000. Ali poslednjih god. više od 35.000 glasača otišlo je iz Sare usled teške besposlice u toj pokrajini. Tih 35.000 glasača na dan glasanja treba vozovima dovesti iz Rura, Belgije, Luksemburga i drugih zemalja. A za apsolutnu većinu potrebno je 110.000 glasača. Dalje, po ugovoru o miru Francuska je postala sopstvenik svih ugljenih majdana u Sari. Posle plebiscita Nemci će morati da otkupe majdane. Vrednost tih majdana pre nekoliko godina određena je na sumu od 300 miliona. Sada se Francuska pojavljuje sa novim potraživanjima: pokraj tih miliona ona traži još dve milijarde, jer je toliko investirala. Nemci odriču tu sumu izjavljajući da su oni u svoje doba predali majdane u potpunom redu, sa ispravnim zgradama, instalacijama, alatima itd. Dakle, po njima, Francuske investicije od 2 milijarde bile su potpuno nepotrebne. Otkup majdana Nemačka mora da plati posle jedne godine. Ako to ne bude uradila, onda se ceo sporazum automatski poništava. A poništenje otkupa povlači i poništenje plebiscita. Kao što vidimo Francuska i Nemačka uhvatile su se u još jedne makaze. Predviđeno je da se dug za majdane naplaćuje preko komisije za reparacije. Međutim, još ratifikacijom Jungovog plana otpočela je likvidacija rata, koja je dovela do uništenja reparacija. A sarski majdani dati su Francuskoj u sopstvenost na ime tih istih reparacija! Dakle, opet makaze, koje ne dovode do sporazuma, već seku sporazum na raspoloženja.

Ugovorom o miru određen je režim za oblast Sare. Ali, po tom istom ugovoru nije predviđeno, na koji način ima da se vrši razvoj života u toj oblasti. Ali, aktuelni režim u Sari uveo je jedan sistem naturalizacije, tako zvani »sistem dr. Hektora«, koji ne dovodi do primirenja duhova, i koji, po Nemeima, uništava član 34. ugovora o miru. U pogledu ekonomskog života u oblasti Sare uspostavljen je takav carinski sistem, koji omogućava samo ulazak francuskoj robi. Francuska tu uvozi godišnje preko 2 milijarde franaka. Po idejama Društva Naroda krajnji cilj bio je da se u oblasti Sare uvede takav režim koji bi je pretvorio u slobodnu zonu. Zbilja, Sare prestavlja u nekom pogledu slobodnu zonu, ali ta slobodna zona ima opet sarsko-nemačku granicu!... Pa ipak, i ako je uveden jedan ovakav carinski sistem, opet Francuska ne kupuje ugalj iz Sare već iz Belgije, Engleske i Nemačke. Sare godišnje izbacuje preko 20 milijona tona uglja. Taj ugalj se gomili, i od 1929. god. ugljeni majdani u Sari nalaze se u teškoj krizi, sa povećanom besposlicom i smanjenom radnom snagom.

Strežman i Brijan pokušali su da reše problem Sare još 1929. god. Tada su obrazovane dve komisije za uređenje buduće Sare: Francuska, pod vodstvom Žorž Pernoa i nemačka pod vodstvom Fon Simsona. Tada je predloženo da se majdani Sare vrate Nemačkoj. Francuska je na to pristala za jednu minimalnu sumu, jer je francuski franak bio u to doba u teškoj krizi. Ali je tražila da u eksploataciji uglja učestvuje trgovački. Nemci nisu pristali na taj zahtev: jer dok je Francuska potpuno i sama vladala ugljenim majdanima sva ugljarska preduzeća nalazili su se u stalnoj krizi. Zar se ta kriza ne bi povećala kada bi Francuska ca Nemeima zajednički učestvovala u eksploataciji? Francuska ne kupuje ugalj sarski kada je bez ikakvog

carinskog opterećenja, kako će ga kupovati kada se roba bude opterećila?

Nadležne podkomisije u reparacionoj komisiji u svoje vreme odredile su otkupnu cenu svih tih majdana za sumu od 300 miliona. Međutim, Francuska je opteretila te majdane sa novim iznosom od 2 milijarde. Dali će Nemci pristati na ovu novu sumu, koja nije predviđena ni jednim paragrafom? Ali, na ovo eventualno odbijanje Francuska može da odgovori: otkupnina je vezana sa plebiscitom. Ako nema otkupnine, onda nema ni plebiscitnog rezultata. I u tom svom zahtevu Francuska se bazira na Društvo Naroda, iz kojeg je izašla Nemačka, koju više ne vezuje ženevska ustanova.

Za Francusku je pitanje Sare od ogromnog značaja. Grad Majans administrira jednu pokrajinu, preko koje prelaze šest devedina železničkih linija koje spajaju Francusku i Nemačku. Preko Rajne i Mozela idu šest železničkih linija od vojnog značaja. »Žurnal D'Zeneu« pisao je: »Francuski poraz na plebiscitu biće za tu zemlju strahovit i nesnošljiv poraz«. Pa opet režim u Sari povećao je besposlicu, gomilao je stokove uglja, izazivao zlu krv.

Ipak pitanje Sare može da se reši. Posle plebiscita Društvo Naroda ima da izradi pravila i statut, koji može da udesi režim po svojoj volji a bez obzira na zainteresovane strane. Tako misli »Pti Parizijen«, koji preko problema Sare, hoće ga dokazati da je Društvo Naroda danas samo i isključivo jedna institucija za zaštitu manjina i ništa više. Naravno da je to netačno gledište, protiv koga se mora ustati. I po svojim osnovnim idejama i po svojoj praksi Društvo Naroda ima drugi cilj i drugu prirodu. Zašto joj sada, zbog Sare, treba menjati duh, menjati karakter, koji je upućen samo na saradnju naroda i država?

Nije potrebno da se Društvo Naroda pretvori u instituciju za manjine pa da se reši pitanje Sare. Problem Sare je težak ali rešljiv. Dovoljno je ako se izvede transfer sarskih rudnika na internacionalnu bazu, pa će se zadovoljiti interesi oba velika naroda, a i mir u Evropi. Svaki kulturni čovek i evropljanin mora da poželi prijateljske odnose između Nemačke i Francuske. Poslednji Nemačko-poljski sporazum pokazao je da je to moguće ne samo između do juče neprijateljskog Berlina i Varšave, već i između Pariza i Berlina. Dovoljno je da se ugljeni majdani u Sari urede onako kao što su uređeni petrolejski izvori u Iraku. U Iraku je obrazovano jedno Petrolejsko društvo, koje je obuhvatilo i izmirilo sve interese. Tako isto francuska i Nemačka mogle bi u Sari da obrazuju jedno Ugljeno društvo, koje bi uredilo sve odnose, a vremenom zbližilo dva velika i kulturna evropska naroda u interesu opšteg mira.

I. A.

Film naše zemlje

TUJERODNI NAMEŠCENCI

Da naših delavcev in nameščencev v tujini ne trpijo, to menda ni več — novo. Vseposlov postavljajo naše Slovence na cesto! Da pa med nami dobimo podjetja, ki so navidez nacionalno orientirana, ki pa dajejo tujerodnim Italijanom, Madžarom in Nemcem prednost — je žalostna resnica! In baš tega ne smemo dopustiti! So celo slučajki, ko se naši borci-sokoli odslavljajo, samo da tujci neovirano »ribarijo«. Prizadeta podjetja naj to urede, nujno urede, sicer jih ožigosamo poimensko.

S. Gorjanov.

Josip Korban: »Mrtvi menih.« Zgodba gornjegrajskega hribovja. Celje 1933. Založil Franc Leskovšek.

Pisatelj, ki ga poznamo že iz osmih mladinskih knjig, ki jih je izdal v isti založbi, nam je v knjžici »Mrtvi menih« nanizal deset kratkih zgodbi, ki ponekod že dobivajo značaj prijetne, v preprostem narodnem duhu pisane novele. Avtor je knjigo nazval po prvi zgodbi o mrtvem menihu, s katero nas je uvedel v pripovedno okolje gornjegrajskega hribovja. Enako se lepo bere pripovedka o razbojniku Cefirinu, ki jo pisatelj tolmači s citatom iz gornjegrajskega rokopa. O ostalih zgodbah nam pisec razgrinja nekaj motivov iz kmečkega in malomeščanskega življenja, ki se odlikujejo po svoji izrazni kratčini in preprostosti opisovanja. Dasi Korbanov pravopisni izraz marsikje moti uho, nas očara ravno enostavnost njegovega jezika, velik čut za svoj slog in melodioznost njegovih kmečkih izrazov. Zato smemo knjigo pač priporočati tudi vsem, ki imajo radi domače pisano, s preprostimi humorjem prepleteno čtivo.

Edino sredstvo za izboljšanje socialnih razmer je brezpozorna odstranitev vseh, ki nimajo etične podlage, ki stvari, ki bi jih na svojih položajih morali znati, ne znajo, ker se jih niso nikoli učili in ki jim je jugoslovenstvo še problem, o katerem debatirajo — in nastavitve novih moči, za katere je najvažnejši kriterij: moralna in nacionalna neoporečnost in resnična strokovna sposobnost za mesta, ki naj jih zasedejo.

»POHOD« živi samo od naročnine!